

MINISTERIE VAN DEFENSIE

MILITAIRE INLICHTINGENDIENST

Afdeling Inlichtingen

ONTWIKKELINGEN IN DE VOORMALIGE JOEGOSLAVISCHE FEDERATIE

02/99

(Afgesloten 191200 JAN 1999)

Conclusie/vooruitzicht

Er worden pogingen gedaan om de politieke impasse in de RS te doorbreken. Er is echter geen enkele aanwijzing dat een politieke oplossing voor de belangrijkste kwesties (zoals op korte termijn Brcko) dichterbij komt.

De internationale gemeenschap geeft uiting aan toenemende onvrede met de Bosnisch-Kroatische obstructie in de MKF.

Aangezien een politieke oplossing voor de kwestie-Kosovo verder weg is dan ooit, is een verdere escalatie van de strijd onvermijdelijk.

Bosnië-Herzegovina

Arbitrage "Brcko" begint 8 februari

De internationale bestuurder over de Bosnische stad Brcko, Roberts Owen, die tevens voorzitter is van de arbitrage-commissie over die stad, heeft aangegeven dat de eerste zitting van die Arbitrage-Commissie op 8 februari zal plaatsvinden in Wenen. Die aankondiging volgt nu de termijn van één maand, waarin alle partijen hun pleidooien hebben kunnen houden en relevante documenten hebben kunnen indienen, is verstreken. Zowel de vertegenwoordigers van de Moslim/Kroatische Federatie (MKF) als de Bosnisch-Servische republiek (RS) hebben vertrouwen uitgesproken dat de arbitrage in hun voordeel zal uitvallen. Bovendien hebben beide gewaarschuwd voor de gevolgen als de stad aan de andere partij wordt toegewezen.

[REDACTED]

Zoals bekend zijn de standpunten ten aanzien van Brcko onverenigbaar. De Bosnische Moslims maken aanspraak op Brcko omdat dit vóór de oorlog een Moslim-meerderheid had; toewijzing aan de RS zou derhalve neerkomen op legitimering van etnische zuiveringen. Het feit dat Brcko belangrijke havenfaciliteiten heeft aan de buitengrens van Bosnië-Herzegovina, en het feit dat verwerving van Brcko de RS in tweeën zou splitsen, spelen ongetwijfeld ook een rol, maar worden formeel nooit gebruikt. De Serviërs vinden juist dat laatstgenoemde argument (territoriale coherentie van de RS) van doorslaggevend belang voor hun eigen aanspraken op de stad. Daarom benadrukken zij dat in "Dayton" slechts is bepaald dat het verloop van de grens bij Brcko onderwerp van arbitrage is, en derhalve niet de status van de stad als zodanig. Van beide zijden is een hoge mate van prestige verbonden aan de arbitrage-kwestie. Zo liepen de onderhandelingen over "Dayton" in november 1995 bijna spaak op deze zaak en kon een akkoord alleen worden bereikt door massieve Amerikaanse druk en de opname van bovengenoemde vage formulering in de verdragtekst. Moslim-leider Izetbegovic en de Bosnische co-premier Silajdzic hebben inmiddels gedreigd met aftreden als Brcko niet aan de MKF wordt toegewezen. Ook de demissionaire Bosnisch-Servische premier Dodik heeft zich in dergelijke woorden geuit, als hij er niet in slaagt Brcko voor de RS te behouden. Een compromis over Brcko (bijvoorbeeld gezamenlijk of internationaal bestuur over de stad) lijkt evenmin haalbaar. In de praktijk zal waarschijnlijk worden gekozen voor de status quo, i.e. toewijzing van Brcko aan de RS. De Moslims (en in mindere mate de Kroaten) zullen dan moord en brand schreeuwen. De werkelijke kwestie zal dan ook zijn hoe hoog de compensatie voor Brcko op andere gebieden zal moeten uitvallen.

Breed overleg in Sarajevo

Eerder deze week heeft een ontmoeting plaatsgevonden tussen de Moslim-vertegenwoordiger in het Bosnische presidium Izetbegovic, Silajdzic, de leider van de belangrijkste niet op etnische basis gevormde oppositie-partij (SDP) Lagumdzija en de laatste vertegenwoordiger van Bosnië-Herzegovina in het Presidium van het oude Joegoslavië, Bogicevic. Als belangrijkste gespreksonderwerpen werden de arbitrage rond Brcko en de vorming van een nieuwe regering in de RS genoemd. Hoewel de betrekkingen tussen Lagumdzija en Izetbegovic formeel correct zijn, is de SDP niet alleen de grootste "niet-etnische" partij in Bosnië-Herzegovina, maar bovendien een motor voor verdere bundeling van alle andere "niet-etnische" partijen. Juist het feit dat Lagumdzija daarin de afgelopen weken enkele successen heeft geboekt, maakt hem tot en potentiële

[REDACTED]

tegenstander van formaat. Omdat Izetbegovic's partij SDA zich in de praktijk, hoewel niet op papier, richt op de Moslim-stem, is er de afgelopen weken sprake geweest van een controverse tussen beide politici. Kennelijk staat dat een ontmoeting niet in de weg. Dat houdt mogelijk verband met het streven van Izetbegovic om de "niet-etnische" stemmen in Bosnië-Herzegovina in te kapselen; vermoedelijk was dat de reden dat Silajdzic in 1996 zijn lidmaatschap van de SDA opzegde en de formeel "niet-etnische", maar in de praktijk toch nauw aan de SDA gelieerde SBiH oprichtte. Lagumdžija zal er naar verwachting alles aan doen om een soortgelijk lot te vermijden. Wél is denkbaar dat gevoelig zal zijn voor een ander argument van Izetbegovic. Zoals reeds eerder gesteld, is er sprake van toenemende wrijvingen tussen Kroaten en Moslims in Bosnië-Herzegovina. Wellicht wil Izetbegovic bij de oppositie, zeker als die wordt vertegenwoordigd door een Moslim als Lagumdžija, een tegenwicht zoeken tegen de meer extremistische stromingen in de (Bosnisch-)Kroatische partij HDZ. Dat zou ook verklaren waarom Brcko op de agenda staat, omdat de HDZ zich eerder deze week uitsprak tegen een nationaal Bosnisch bestuur over Brcko, waarvoor de SDA en SDP vermoedelijk wél te vinden zouden zijn.

De aanwezigheid van Bogicevic bij de bijeenkomst is evenmin van belang gespeend. Bogicevic is een etnische Serviër, maar bleek in 1991 voldoende Bosniër om zich uit te spreken tegen de inzet van het Joegoslavische Volksleger in de interne aangelegenheden van Joegoslavië. Dat bracht hem in conflict met de toenmalige Servische vertegenwoordiger en huidige Joegoslavische president Milosevic. Hoewel Bogicevic sindsdien in de Bosnische politieke top slechts een ondergeschikte rol heeft gespeeld (hij is voorzitter van het Bosnische Olympische Comité en als zodanig betrokken bij de vervulling van een wensdroom van Izetbegovic, namelijk de Olympische Winterspelen andermaal naar Sarajevo te krijgen), is hij toch voldoende bij het bestuur van Bosnië-Herzegovina betrokken geweest om te illustreren dat dat in ieder geval op papier multi-etnisch is. Vermoedelijk is zijn aanwezigheid bij bovengenoemde bespreking ook in dat licht te zien, al is evenmin uitgesloten dat er een politieke comeback voor hem wordt voorbereid.

Bosnisch-Servische republiek (RS)

Izetbegovic zou zaken willen doen met Miljus

In de Bosnische pers is gemeld dat de partij van Izetbegovic bereid is de dialoog met de Bosnisch-Servische kandidaat-premier Miljus aan te gaan. Ook HV Westendorp heeft gesteld dat hij "iedere

[REDACTED]

functionaris die een meerderheid haalt in het RS-parlement" als premier zal accepteren. Er werd in de berichtgeving een verband gelegd met de komende arbitrage rond Brcko. De internationale gemeenschap zou teleurgesteld zijn over het feit dat de voormalige premier (en protégé van Westendorp) Dodik duizenden stukken land in de regio-Brcko aan Servische vluchtelingen heeft geschonken. Miljus daarentegen zou hebben gezinspeeld op een "compromis" ten aanzien van Brcko. Tot nu toe betreft het niet meer dan onbevestigde speculatie, maar deze kan in essentie juist zijn. Dodik heeft, om zich ten opzichte van zijn achterban geloofwaardig te presenteren. Miljus heeft zich, in zijn pogingen om een meerderheid in het RS-parlement te verwerven, de afgelopen weken herhaaldelijk laten verleiden tot hoogdravende uitspraken, waarvan twijfelachtig is of hij die kan waarmaken. Toch kan uit de uitspraken van Izetbegovic en Westendorp, die de vorige week beide een ontmoeting hebben gehad met Miljus, worden opgemaakt dat zij in tegenstelling tot eerdere berichten de nieuwe kandidaat-premier het voordeel van de twijfel willen geven. Voor Izetbegovic, die voor geen van beide Bosnische Serviërs warme gevoelens zal koesteren, zal de keuze voor Miljus (als hij die inderdaad gemaakt heeft) een puur praktische zijn: de kans om met Miljus zaken te doen over Brcko (en mogelijk wisselgeld daarvoor), is mogelijk groter dan met Dodik. Westendorp zal wellicht van mening zijn dat de poging van Miljus om een meerderheidskabinet te vormen bij voorbaat kansloos is, al zou juist Izetbegovic die Miljus aan een meerderheid kunnen helpen. In de praktijk is niet te verwachten dat een van beide Bosnische Serviërs ingrijpende concessies zal doen met betrekking tot Brcko, omdat dit voor hun achterban onaanvaardbaar zou zijn.

Dodik wil president kunnen afzetten

De partij van Dodik heeft aangekondigd dat zij de wet op het presidentschap zodanig wil veranderen, dat het parlement de president in staat van beschuldiging kan stellen. Momenteel is het vrijwel onmogelijk voor het Bosnisch-Servische parlement vrijwel onmogelijk om de president af te zetten. De wet bepaalt dat tenminste 75 (van de 83) parlementariërs een aanklacht tegen de president moeten steunen. Bovendien kan de president pas worden afgezet als er een referendum onder de RS-bevolking wordt uitgeschreven, waarvan de meerderheid dan met zo'n procedure instemt. Dodik zegt niet met zoveel woorden dat hij president Poplasen wil afzetten, maar dat hij de procedure wil vereenvoudigen. Daaruit blijkt dat de regering-Dodik, hoewel deze demissionair is, zich als de reguliere en tot regeren bevoegde instantie blijft beschouwen. Bovendien zal

[REDACTED]

Poplasen het betoog van Dodik terecht beschouwen als een indicatie dat Dodik, als hij erin zou slagen de wet te veranderen, ook van zijn bevoegdheid tot aanklagen gebruik zal maken. Poplasen zal dat als een ernstige provocatie beschouwen, zeker omdat dit één van de weinige kwesties is waarin de regerende SLOGA-coalitie en de Moslim-partij KCDBiH, waarvan SLOGA afhankelijk is, een meerderheid (ook in het nieuwe parlement) zouden kunnen behalen. In de praktijk is sprake van een reactie op het dreigement van Poplasen het parlement te ontbinden als geen van de door hem voorgestelde formateurs een meerderheid van het parlement zal weten te behalen. Daardoor zal de polarisatie in de Bosnisch-Servische politiek verder toenemen.

“Beide zijden moeten elkaar vertrouwen voordat NAVO zich terugtrekt”

De (demissionaire) Bosnisch-Servische minister van Defensie Milovanovic heeft in een recent interview verklaard dat NAVO-eenheden in Bosnië-Herzegovina moeten blijven totdat de MKF en de RS elkaar vertrouwen. Bovendien keerde hij zich tegen de demilitarisering van Bosnië-Herzegovina. Die zou alleen mogelijk zijn in het kader van demilitarisering van de gehele regio. Met zijn uitspraken neemt Milovanovic afstand van eerdere posities van de Bosnisch-Servische top. Met name in de eerste stadia niet-geautoriseerde “Dayton” werd SFOR als een noodzakelijk kwaad beschouwd, waarvan de spoedige aftocht reikhalzend tegemoet werd gezien. Maar naarmate de Bosnisch-Servische strijdkrachten aan gevechtskracht inboetten (onder meer door wapenbeheersingsmaatregelen maar ook door politieke spanningen in de RS), en die van de Moslims sterker werden, nam in Bosnisch-Servische kringen de waardering voor de NAVO-aanwezigheid toe. De Bosnische Serviërs zijn ervan doordrongen dat juist aan Moslim-zijde nog oud zeer bestaat, en dat de Moslims momenteel beter in staat zijn hun doelstellingen met militaire maatregelen te ondersteunen dan hun (potentiële) tegenstanders. Dat is de voornaamste reden waarom Milovanovic pleit voor een verblijf van de NAVO in Bosnië-Herzegovina tot volledig vertrouwen bestaat. Opmerkelijk is in dat kader dat Milovanovic tegen demilitarisering van Bosnië-Herzegovina is, omdat een dergelijke demilitarisering de Moslims een belangrijk middel zou ontnemen om de status quo te doorbreken. Om die reden is met name de Kroatische leiding warm voorstander van een dergelijke demilitarisering, en had ook de Bosnisch-Servische leiding daar tot voor kort wel oren naar. Overigens is de mening van Milovanovic een steun in de rug van iedereen binnen de NAVO die betrokken is bij Bosnië-Herzegovina: als SFOR in dat land moet blijven totdat men elkaar volledig vertrouwt, dan is de aanwezigheid van de NAVO in Bosnië-

Herzegovina voor tenminste twee decennia gegarandeerd.

Moslim/Kroatische Federatie (MKF)

HVIDRA beschuldigt internationale gemeenschap

De Bosnisch-Kroatische veteranen-organisatie HVIDRA heeft in een open brief gesteld dat de internationale gemeenschap zich schuldig maakt aan repressieve maatregelen tegen de Bosnisch-Kroatische strijdkrachten (HVO). De HVO en het Bosnisch-Kroatische volk zouden volgens de tekst momenteel bloot staan aan "ongekende genocide en verdrijving". Deze zou worden uitgevoerd door de Moslims en de internationale gemeenschap. Bosnische Kroaten zouden uit eeuwenoude woonplaatsen worden verdreven of gedwongen worden islamitisch-fundamentalistische boeken te lezen. HVIDRA onderstreepte dat de Bosnische Kroaten nooit meer "Turkse slaven" zullen worden. De meeste Bosnisch-Kroatische veteranen zijn soldaten die hebben gestreden tegen de Moslims. HVIDRA heeft zich reeds jaren gemanifesteerd als een van de meest extremistisch-nationalistische organisaties aan Kroatische zijde, die voortdurend waarschuwt tegen pogingen, vooral van Moslim-zijde, om de Bosnisch-Kroatische identiteit geweld aan te doen. De huidige boodschap, die vermoedelijk een reactie is op recente SFOR-stappen tegen de HVO, is een van de eerste indicaties dat HVIDRA openlijk de internationale gemeenschap ervan beschuldigt met de Moslims onder één hoedje te spelen. Daarbij moet worden onderstreept dat HVIDRA oorzaak en gevolg omdraait: de maatregelen van SFOR waren juist een reactie op het insubordinatieve gedrag van de HVO, met name met betrekking tot de benoeming van nieuwe leiders. In de praktijk zullen de Bosnische Kroaten echter hun mening echter sterker laten beïnvloeden door de beschuldigingen van HVIDRA dan door de tegenargumenten van SFOR.

OHR zinspeelt op ontslag Jelavic

Een vertegenwoordiger van HV Westendorp heeft op een persconferentie gesteld dat de opstelling van Jelavic "teleurstellend" is. Daarbij werd verwezen naar het gedrag van Jelavic in de vervanging van enkele generaals van de HVO, die heeft plaatsgevonden zonder de noodzakelijke toestemming van SFOR. De betreffende woordvoerder onderstreepte dat Jelavic deze beslissing hoe dan ook moet terugdraaien, omdat anders sancties van de kant van Westendorp zullen volgen. Desgevraagd werd bevestigd dat die sancties in het uiterste geval zouden kunnen neerkomen op verwijdering van Jelavic uit het presidium. Juist omdat, zoals gesteld, het Kroatische optreden een bijl is aan de

[REDACTED]

wortels van de MKF en derhalve van "Dayton", ziet de HV zich gedwongen de handschoen op te nemen en een prestige-strijd met Jelavic aan te gaan. Deze staat nu voor de ongemakkelijke keuze om bakzeil te halen of als martelaar voor zijn principes ten onder te gaan. Of daarmee de doelstelling van "Dayton", te weten de bevordering van etnische herintegratie, dichterbij wordt gebracht, is de vraag, zeker omdat de onafhankelijke opstelling van Jelavic onmiskenbaar populair is bij de Bosnische Kroaten.

Schumacher sluit derde entiteit uit

Plaatsvervangend HV Schumacher heeft de mogelijkheid uitgesloten dat er een derde, Kroatische, entiteit zal worden gevormd in Bosnië-Herzegovina. Naar aanleiding van recente politieke spanningen in Zepce, waar de Kroaten, zoals op zoveel andere plaatsen, een eigen gemeente willen vormen, sprak Schumacher openlijk het vermoeden uit dat de Kroaten inzage geven in hun werkelijke streven, te weten zich losmaken uit de MKF. Schumacher onderstreepte dat de HV alle middelen die ten dienste staan zal gebruiken om dat te voorkomen. De woorden van Schumacher zijn een indicatie dat de HV tot de conclusie is gekomen dat de Kroaten te ver zijn gegaan in hun recente pogingen afstand te nemen van de MKF en de Bosnische Moslims. De internationale gemeenschap heeft kennelijk besloten paal en perk te stellen aan dat streven, ook als dat tot een openlijk conflict met de Bosnische Kroaten zal leiden. Ongeacht wat er gebeurt, zullen de etnische verhoudingen in de MKF op korte termijn uiterst gespannen blijven.

Joegoslavië

Nieuw Servisch kabinet in de maak

In Belgrado circuleren geruchten dat het Servische kabinet op korte termijn zal worden omgevormd. Naar verluidt zou er tussen de partij van Milosevic, de SPS, en het hoofd van de extreem-nationalistische, maar tot op heden oppositionele Servische Vernieuwingsbeweging SPO, Draskovic, overeenstemming bestaan over de benoeming van enkele SPO-ministers. Draskovic zelf zou worden benoemd tot vice-premier. De weerstand daartegen zou vooral afkomstig zijn van de huidige vice-premier Seselj en diens eveneens extreem-nationalistische SRS. Zij hebben aan de geruchten een zodanige waarde gehecht dat Seselj verklaard heeft tegen opname van de SPO in het kabinet te zijn. In dat geval zou, aldus Seselj, de SRS weer in de oppositie gaan. Regeren met de SPO zou de "meest belachelijke regering in de geschiedenis van Joegoslavië" opleveren.

[REDACTED]

Eén van de meest geliefde methodes waarmee Milosevic in het centrum van de macht is gebleven, is het uitspelen van zijn politieke vrienden en tegenstanders tegen elkaar. Eerder in de jaren '90 had de SRS gedoogsteun gegeven aan de SPS, om op welhaast krenkende wijze te worden afgedankt toen de SPS de SRS niet meer nodig had. Toch zijn niet-geautoriseerde de verkiezingen van 1997 weer SRS-ministers in de Servische regering opgenomen, onder wie Seselj zelf. Desalniettemin zijn er voortdurende aanwijzingen geweest dat de SPS ook in contact bleef met de SPO, onder meer als potentieel tegenwicht voor de SRS en omdat Milosevic bevreesd is dat de SPO een deel van de nationalistische stemmen bij de regeringspartijen zou wegkapen als het op verkiezingen zou aankomen. Opname van Draskovic in de regering zou voorkomen dat deze doorgaat met het bevleken van het blazoen van het Servische kabinet. Hoewel Draskovic een uitgesproken hekel heeft aan Milosevic en die niet onder stoelen of banken steekt, zijn er voldoende aanwijzingen dat hij zijn persoonlijke afkeer graag overboord zet in ruil voor een kabinetspositie, die hij nog nooit bekleed heeft. Of Milosevic bereid is de prijs te betalen van het vertrek van de SRS, is overigens de vraag. Enerzijds is hij vermoedelijk enigszins ongerust over het organisatie-talent van Seselj, die zeker in de RS, maar ook in Servië zelf, een hechte en loyale partij-organisatie heeft opgebouwd, die de "gevestigde" partijen (in Servië primair dus de SPS) concurrentie kan aandoen. Vermoedelijk zint Milosevic op mogelijkheden Seselj en zijn partij te marginaliseren, maar houdt hij de SRS liever binnenboord.

Kosovo

Verdeelde reacties op "Racak"

De Kosovo-Albanezen hebben verdeeld gereageerd op de moord op tientallen Albanezen het afgelopen weekeinde door Servische politie-eenheden in de plaats Racak. De partij van Rugova, LDK, stelde dat alleen een interventie van de NAVO de Servische agressie kan beëindigen en de voorwaarden kan scheppen voor een politieke oplossing van de kwestie-Kosovo. De belangrijkste woordvoerder van het "Kosovo Bevrijdingsleger (UCK), Demaci, stelde dat de slachting van de burgerbevolking bewijst dat de Serviërs niet geïnteresseerd zijn in een politieke oplossing. Bovendien werd in zijn visie onderstreept dat de internationale gemeenschap niets heeft geleerd van de problemen in Bosnië-Herzegovina en niet in staat is de Kosovo-Albanezen te beschermen. Daarom benadrukte hij dat de enige manier om bescherming en bevrijding te realiseren, is gelegen in algemene steun aan het UCK van de kant van alle Kosovo-Albanezen. Het is opmerkelijk dat

[REDACTED]

twee partijen wier uitgangsstelling identiek is, toch een verschillende interpretatie geven van de moord in Racak. Zowel Rugova c.s. als Demaci c.s. veroordelen die moordpartij uiteraard in ondubbelzinnige bewoordingen. Bovendien bestaat er tussen hen geen verschil van mening over de oplossing van de problemen: beiden vinden dat er geen alternatief bestaat voor onafhankelijkheid voor Kosovo. Daar houden de overeenkomsten echter op. Rugova denkt dat een internationale interventie (in de praktijk betekent dat: een NAVO-interventie) die onafhankelijkheid dichterbij brengt, terwijl Demaci op grond van onder meer de ervaring in Bosnië-Herzegovina denkt dat het beter is de onafhankelijkheid zelfstandig te bevechten. Deze tweedeling binnen de Kosovo-Albanese gemeenschap is één van de factoren die verantwoordelijk is voor het ontstaan en voortduren van de huidige politieke impasse, die op haar beurt weer de achtergrond oplevert voor de escalatie van de militaire strijd, die ook zonder "Racak" onvermijdelijk zou zijn geweest. In politiek opzicht speelt het incident in Racak de Kosovo-Albanezen in de kaart, omdat het op ondubbelzinnige wijze het stereotype van de agressieve en racistische Serviërs bevestigt. Bovendien is het het soort incident dat de toch al geringe bereidheid tot compromis aan beide zijden nog verder doet afnemen. In de wetenschap dat de internationale gemeenschap het optreden van de Serviërs in Kosovo toch al met argusogen bekijkt, zullen de Albanese leiders maximale propaganda-winst uit het incident willen trekken. Een verder oplopen van de spanningen, zich uitend in een spiraal van geweld, is vrijwel de enige praktische mogelijkheid in Kosovo in de komende weken.

Belgrado beschuldigt "terroristen" van verminking lijken

Enkele Servische vice-premiers, onder wie Seselj, hebben de afgelopen dagen een bezoek gebracht aan Kosovo. Daarbij werd stelling genomen tegen de mening van de OVSE, dat Servische politie- of Joegoslavische legereenheden verantwoordelijk zijn geweest voor de moord op en verminking van tientallen Kosovo-Albanezen in Racak. Seselj onderstreepte dat de politie in het betreffende gebied herhaaldelijk aangevallen is en slechts pogingen had gedaan de orde te herstellen. Hij suggereerde dat "terroristen" (de term die in Belgrado consequent wordt gebruikt ter aanduiding van het UCK) voor de gruweldaden verantwoordelijk zijn geweest. Alom werd onderstreept dat kosten noch moeite zullen worden gespaard om het terrorisme met wortel en tak uit te roeien en Kosovo binnen het Servische staatsverband te houden. Hoewel er geen reden is om te twijfelen aan de verantwoordelijkheid van de Servische politie voor de misdaden in Racak, moet worden

[REDACTED]

onderstreept dat het incident de Kosovo-Albanezen méér in de kaart speelt dan de Joegoslavische zijde. Niet over het hoofd mag worden gezien dat er in Kosovo in het algemeen, en in de regio-Racak in het bijzonder, de afgelopen weken voortdurend sprake was van provocaties van UCK-zijde. De reactie van Servisch/Joegoslavische zijde was daarop tot voor kort uiterst terughoudend, niet in de laatste plaats omdat beide partijen toch al weten dat de NAVO de operaties van Servische zijde met meer wantrouwen beziet dan die van het UCK. Gegeven ook het feit dat het UCK niet alleen gebruik maakt van verzetsstrijders uit de eigen regio, maar ook uit andere delen van Kosovo, uit de diaspora en mogelijk Albanië, moet niet worden uitgesloten dat de UCK-propagandamachine de misdaden van de Serviërs aangedikt heeft om de Servisch/Joegoslavische zijde aan de schandpaal te nagelen.

Kosovo-Serviërs zetten eigen bestuursorgaan op

Afgevaardigden uit drie gemeentes in noord-Kosovo waar de Serviërs de meerderheid vormen (Kosovska Mitrovica, Zubin Potok en Leposavic) hebben een "Servische Nationale Raad" opgericht. In een verklaring werd afstand genomen van de "tijdelijke uitvoerende raad" die door de regering in Belgrado is opgericht als bestuursorgaan van Kosovo. Gesteld werd dat die raad is opgericht ter voorbereiding van de overdracht van Kosovo aan de Albanezen. Iedere concessie aan de Albanezen, bijvoorbeeld een zekere autonomie voor Kosovo, werd bij voorbaat verworpen. Bovendien werd gepleit voor een nieuwe territoriale organisatie, waardoor de Kosovo-Serviërs geen "ondergeschikte status" zouden hebben. Deze ontwikkeling onderstreept dat de Kosovo-Serviërs allermint vertrouwen hebben in Milosevic. Zij zijn ervan doordrongen dat Milosevic, die zich in de crises in Kroatië en Bosnië-Herzegovina een perfect pragmaticus heeft betoond, in het uiterste geval bereid zou zijn tot concessies aan de Albanezen als dat het beste lijkt voor het behoud van zijn machtspositie in Servië zelf. Hoewel de Serviërs een minderheid in Kosovo als geheel vormen, zijn zij in de genoemde regio in de meerderheid. Zeker omdat zij zich gesteund weten door de lokale, regionale en in meerderheid ook nationale autoriteiten en door de publieke opinie in Servië, kunnen zij zich met succes verzetten tegen de uitvoering van concessies die aan de Albanezen zouden worden gedaan. Protestdemonstraties, gewapend verzet of het uitroepen van lokale en/of regionale autonomie zijn daarbij middelen die zeker niet geschuwd zullen worden. Milosevic en alle andere spelers in het Kosovo-conflict kunnen het zich niet veroorloven de Kosovo-Serviërs als machtsfactor over het hoofd te zien.

Berisha roept op tot paraatheid

De voormalige president van Albanië, Berisha, heeft de Albanese bevolking opgeroepen zich voor te bereiden op oorlog. Hij zei dat de Albanezen bereid moeten zijn tot een strijd op leven en dood voor het voortbestaan. Hij gaf aan dat hij de Albanezen in Kosovo als deel van eenzelfde natie beschouwt en dat hij zich het lot van de Kosovo-Albanezen ook persoonlijk aantrekt. Vrijwel alle acties en uitspraken van Berisha zijn bedoeld voor de interne publieke consumptie. Ook de huidige uitspraak zal meer bedoeld zijn om zijn eigen (geschonden) blazoën in de interne Albanese politiek enigszins op te poetsen dan om daadwerkelijk een grootschalige Albanese interventie in Kosovo uit te lokken. Nog volkomen afgezien van het feit dat Albanië daarvoor bij lange niet-geautoriseerde niet de middelen heeft, bestaat er bij de Albanese regering ook geen intentie voor. Nog onlangs heeft Tirana initiatieven genomen om de coherentie in het Kosovo-Albanese kamp te vergroten en daardoor de mogelijkheden voor een politieke oplossing van de kwestie te vergroten. Nochtans wint ook in Albanië de mening veld dat een politieke oplossing onmogelijk is. Zo heeft de Albanese bevelhebber van de troepen aan de grens met Kosovo eerder deze maand nog gewaarschuwd voor een openlijk treffen met Joegoslavië. Dat hield direct verband met de operaties in het grensgebied, die weer het gevolg zijn van het feit dat het UCK, al dan niet met instemming van lokale en/of landelijke Albanese autoriteiten, gebruik maakt van Albanees grondgebied. In Tirana en Kosovo zien velen, politici en burgers, een potentieel voor staatkundige vereniging van alle Albanezen, met mogelijk autonomie en/of onafhankelijkheid van Kosovo als tussenstation. De uitspraken van Berisha dragen eraan bij deze droom in leven te houden, hoe onrealistisch zij ook mogen klinken.

Geruchten over "dienstplicht" UCK

Er gaan geruchten dat het UCK zou overwegen een algemene dienstplicht in te voeren onder de volwassen mannen van etnisch-Albanese komaf in Kosovo. Het is niet uitgesloten dat deze berichten een kern van waarheid bevatten. Het UCK heeft van de (relatieve) wapenstilstand van de afgelopen maanden geprofiteerd om een meer professionele militaire organisatie op te bouwen en doet haar best om binnen- en buitenlands te worden beschouwd en behandeld als een "echt" leger. Daarin zou een vorm van dienstplicht passen. Bovendien is een dergelijk streven in lijn met de politieke opstelling van het UCK, die, zo deze zich al in woorden laat vangen, er vooral op is gericht de onafhankelijkheid van Kosovo te bevechten met een algemene volksoptocht. Er waren bovendien in het verleden reeds aanwijzingen dat UCK-bevelhebbers, al dan niet met behulp van

dwangmaatregelen, militaire steun onder de Kosovo-Albanezen opeisten. Een dergelijke maatregel kan echter een nieuwe splijtzwam betekenen tussen het UCK en "reguliere" autoriteiten in Kosovo zoals Rugova en het kabinet-Bukoshi, die pretenderen de enige erkende autoriteit voor de Kosovo-Albanezen te zijn.